

ชื่อเรื่อง การศึกษาการจัดการหลักสูตรตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผู้วิจัย อ้อมใจ วงษ์มณฑา, เรชา ชูสุวรรณ

### บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการจัดการหลักสูตรตามหลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 30 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 10 คน ได้แก่ ประธานกรรมการสถานศึกษา ครูใหญ่ หัวหน้าฝ่ายงาน หัวหน้าหลักสูตรสายสามัญศึกษา หลักสูตรกลุ่มสายอิสลามศึกษา ครูจากหลักสูตรสายสามัญศึกษาและจากสายอิสลามศึกษา ผู้เรียนที่เป็นประธานและกรรมการสภานักเรียน ผู้ปกครองนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 และ 4 รวมผู้ให้ข้อมูล 300 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลพื้นฐาน ตอนที่ 2 สอบถามการจัดการหลักสูตรตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตอนที่ 3 ให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะของการนำหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้

#### ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านความพร้อมของนักเรียนก่อนใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือนักเรียนมีความพร้อมทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม เหมาะสมในการเรียนรู้ตามหลักสูตร
2. ด้านความพร้อมของครูก่อนใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือครูมีความรู้เรื่องประโยชน์ของเศรษฐกิจพอเพียง ครูตระหนักถึงความสำคัญของการใช้หลักสูตรและครูมีความสามารถในการวางแผนการจัดการเรียนการสอน
3. ด้านเนื้อหาสาระของบทเรียนอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือนี้อาหาระในหลักสูตรสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและเนื้อหาสาระในหลักสูตรสอดคล้องกับวิถีชีวิตของนักเรียน 1) ด้านสื่อการเรียนรู้ในระดับมาก คือมีสื่อการเรียนรู้ที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น และมีสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาสาระในหลักสูตร 2) ด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก คือมีแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน และมีการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ 3) การจัดการใช้หลักสูตรในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหน่วยการเรียนรู้ในหลักสูตรอยู่ในระดับมาก นักเรียนมีความสนใจในการเรียนรู้ มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้นเรียน และมีความสามัคคีกันในการทำงานเป็นกลุ่ม

4. การจัดการใช้หลักสูตรในด้านกระบวนการวัดผลประเมินผลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือมีการกำหนดระดับสัดส่วนคะแนนในการตัดสินผล การเรียนที่เป็นมาตรฐานชัดเจน มีการประเมินผลโดยใช้การประเมินตามสภาพจริงทุกหน่วย การเรียนรู้ และมีการประเมินผลหลังเรียนทุกหน่วยการเรียนรู้

5. การจัดการใช้หลักสูตรในด้านการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือมีการมอบหมายผู้รับผิดชอบทำหน้าที่นิเทศไว้อย่างชัดเจน มีการวางแผนการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร และมีเครื่องมือในการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร

6. ด้านผลผลิตในการวัดความรู้ความเข้าใจของนักเรียนเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือนักเรียนสามารถนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม และนักเรียนเป็นผู้มีความรู้และมีคุณธรรมตาม แนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

7. ความพึงพอใจในการใช้หลักสูตรด้านความรู้ความเข้าใจของนักเรียนเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับจากการใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก 1) ด้านความพึงพอใจต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนตามหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง โดยพิจารณาจากผลการเรียน ของนักเรียน 2) ด้านความพึงพอใจต่อพฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกด้านการวางแผนการใช้ ง่าย อยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือนักเรียนมีส่วนช่วยครอบครัว ด้านการประหยัดอดออม นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้เงินของครอบครัว และนักเรียน มีการออมเงินอย่างสม่ำเสมอเมื่อมีโอกาส 3) ด้านความพึงพอใจต่อพฤติกรรมของนักเรียนที่ แสดงออกด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก คือนักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ด้านสิ่งแวดล้อม 4) ด้านความพึงพอใจต่อพฤติกรรมของนักเรียนด้านการเผยแพร่แนวคิดเศรษฐกิจ พอเพียง อยู่ในระดับมาก คือนักเรียนนำหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปเผยแพร่ในครอบครัว และ นักเรียนนำหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปเผยแพร่ให้กับนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ 5) ด้าน ความพึงพอใจต่อพฤติกรรมของนักเรียนด้านความมีคุณธรรมอยู่ในระดับมาก คือนักเรียนมี ความซื่อสัตย์สุจริต นักเรียนมีความเห็นอกเห็นใจเพื่อนๆ และนักเรียนมีความสามัคคี

## **Abstract**

The purpose of this research was to study the Curriculum Management as Sufficiency Economy of Islamic Private School in three southern border provinces. The samples were 30 high schools with totally 300 giving information participants who included 10 participants from each school such as board committee, principal, head of department, head of common curriculum, head of Islamic curriculum, president and students representative committee from level 3 and 4. The research instruments were general information questionnaire, curriculum management as sufficiency economy questionnaire, and opinion questionnaire about problems and suggestion for sufficiency economy implementation.

The results were obtained as follow:

1. Student readiness before using sufficiency economy curriculum was at high level and the most average item was students' readiness in physical, cognitive and social condition which appropriated learning.

2. Teachers' readiness before implementing sufficiency economic curriculum was at high level. The three most average items were; teachers knew the sufficiency economy, teachers realized the important of curriculum implementation and teachers could make their lesson plan.

3. Content of lesson was at high level. The two most average items were; curriculum Content conformed to the curriculum objectives and students life style. 1) Learning media was at high level. It was found easily in community and it was proper to curriculum content. 2) Learning environment was at high level. The community environment provided learning and school environment was set up properly with learning activity. 3) Curriculum management for learning activity implementation was at high level; students were interested in learning, they participated with their peers and they were harmony in working group.

4. Curriculum management for learning measurement and evaluation was at high level. The three most average items were; the achievement proportion was significantly specified by standard assessment, the evaluation was authentic assessment and the summative evaluation was assessed in every lesson unit.

5. Curriculum management for supervision was at high level. The three most average items were; the supervisor was significantly assigned, the supervision planning was set up and the supervising tools were provided.

6. Outcome learning of students' cognitive about sufficient economy was at high level. The two most average items were; students applied it to their daily life appropriately and they were intellectual and meritorious people as the sufficient economic philosophy.

7. Students' satisfaction in cognitive aspect from sufficiency economic curriculum implementation was at high level. 1) Students' satisfaction toward achievement was considered by their learning outcome. 2) Students' satisfaction toward spending plan behavior was at high level. The three most average items were; students helped their family saving money, figured in their family spending plan and always saved money. 3) Students' satisfaction toward environment saving behavior was at high level by participating in environmental saving activity. 4) Students' satisfaction toward sufficiency economy publication was at high level. Students publicized the sufficiency economy to their family and their friends in any classes. 5) Students' satisfaction toward meritorious behavior was at high level. They were honesty, sympathy and harmony.

## สารบัญ

|                                                                          | หน้า |
|--------------------------------------------------------------------------|------|
| บทคัดย่อ.....                                                            | ก    |
| Abstract.....                                                            | ก    |
| สารบัญ.....                                                              | จ    |
| รายการตาราง.....                                                         | ช    |
| <b>บทที่.....</b>                                                        |      |
| 1 บทนำ.....                                                              | 1    |
| ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย.....                              | 1    |
| วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....                                             | 4    |
| ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....                                           | 4    |
| นิยามศัพท์เฉพาะ.....                                                     | 4    |
| 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....                                    | 6    |
| ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11.....                     | 6    |
| หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....                                           | 10   |
| การจัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง.....                              | 18   |
| แนวทางการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษา.....       | 23   |
| ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....              | 24   |
| แนวทางการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนเอกชนสอน..... | 26   |
| ศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้.....                          |      |
| หลักธรรมทางศาสนาอิสลามที่สนับสนุนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....          | 29   |
| การจัดการหลักสูตรและหลักสูตรการสอนตามวิถีอิสลาม.....                     | 31   |
| หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงช่วงชั้น 2.....                                   | 36   |
| งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....                                               | 42   |
| 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....                                                | 48   |
| ขอบเขตด้านเนื้อหา.....                                                   | 48   |
| ขอบเขตด้านประชากร.....                                                   | 49   |
| กรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย.....                                       | 50   |
| เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....                                          | 50   |
| การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....                                        | 51   |

## สารบัญ (ต่อ)

|                                                        | หน้า |
|--------------------------------------------------------|------|
| การวิเคราะห์ข้อมูล.....                                | 52   |
| สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....                   | 53   |
| 4 ผลการวิจัย.....                                      | 55   |
| ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 1.....                     | 55   |
| ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 2.....                     | 56   |
| ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 3.....                     | 68   |
| 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ.....             | 75   |
| สรุปผลการวิจัย.....                                    | 77   |
| อภิปรายผลการวิจัย.....                                 | 80   |
| สรุปผลจากการจัดสัมมนากลุ่มย่อย (Focus group).....      | 123  |
| ข้อเสนอแนะ.....                                        | 127  |
| บรรณานุกรม.....                                        | 129  |
| ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....                  | 140  |
| ภาคผนวก ข ประวัติและผลงานวิจัยที่สำคัญของนักวิจัย..... | 149  |

## รายการตาราง

| ตาราง                                                                                          | หน้า |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 1 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตัวแปรเพศ วุฒิการศึกษาที่ได้รับ                        |      |
| สูงสุด สายงานที่รับผิดชอบ โรงเรียนของท่านอยู่ในจังหวัดใด.....                                  | 55   |
| 2 ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ด้านความพร้อมของนักเรียนก่อนใช้หลักสูตร     |      |
| เศรษฐกิจพอเพียง (Input) โดยภาพรวมและรายข้อ.....                                                | 57   |
| 3 ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ด้านความพร้อมของครูก่อนใช้หลักสูตร          |      |
| เศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมและรายข้อ.....                                                        | 57   |
| 4 ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ด้านเนื้อหาสาระของบทเรียน โดยภาพรวมและ      |      |
| รายข้อ.....                                                                                    | 58   |
| 5 ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ด้านสื่อการเรียนรู้ โดยภาพรวมและรายข้อ..... | 59   |
| 6 ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ด้านสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมและรายข้อ.....     | 60   |
| 7 ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การจัดการใช้หลักสูตร (Process) ในด้านการจัด |      |
| กิจกรรมการเรียนการสอนตามหน่วยการเรียนรู้ในหลักสูตร โดยภาพรวมและรายข้อ.....                     | 60   |
| 8 ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การจัดการใช้หลักสูตร (Process) ในด้าน       |      |
| กระบวนการวัดผลประเมินผล โดยภาพรวมและรายข้อ.....                                                | 61   |
| 9 ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การจัดการใช้หลักสูตร (Process) ในด้าน       |      |
| การนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร โดยภาพรวมและรายข้อ.....                                           | 62   |
| 10 ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ด้านผลผลิต (Outcome) ในการวัดความรู้       |      |
| ความเข้าใจของนักเรียนเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมและรายข้อ.....                             | 63   |
| 11 ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ด้านความพึงพอใจในการใช้หลักสูตร โดย        |      |
| ภาพรวมและรายข้อ.....                                                                           | 64   |
| 12 ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ด้านความพึงพอใจต่อพฤติกรรมของนักเรียน      |      |
| ที่แสดงออกด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมและรายข้อ.....                                   | 65   |
| 13 ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ด้านความพึงพอใจต่อพฤติกรรมของนักเรียน      |      |
| ด้านการเผยแพร่แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมและรายข้อ.....                                    | 66   |
| 14 ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ด้านความพึงพอใจต่อพฤติกรรมของนักเรียน      |      |
| ด้านความมีคุณธรรม โดยภาพรวมและรายข้อ.....                                                      | 67   |